

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu: — trimisu cu post'a in
laintrulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dan câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Nr. 1.

— Sibiu, Joi 1/13 Januarius. —

1881.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondn, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului
„Observatoriulu“ in Sibiu.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Diariu politicu, national-economicu si literariu:

pe anulu alu IV-lea

carele se incepe cu 1/13 Januarius 1881.

Apropiandu-se finea anului curente, deschidemu
prenumeratiune noua la diariulu nostru, totu pe
linga conditiunile cunoscute de mai inainte.

Pretulu de abonamentu este:

In laintrulu monarchiei pe 12 luni 8 fl., pe
6 luni 4 fl. v. a.

In strainatate 22 franci pe 12 luni, 11 franci
pe 6 luni, din cauza că de unu anu încóce porto
in afara, in locu de a scadá, s'a mai adaosu
cu $\frac{1}{3}$ din ce fusese până atunci.

In Sibiu pretulu este 3 fl. 50 cr. pe 6 luni;
dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Fiindu-că nu ne convine a tipari prea multe
exemplarie de prisosu, rogamu pe dnii abonati, că
se binevoiesca a inainta oo. adrese si pretulu pre
cātu se pôte mai curendu, ceea ce se pôte mai
usioru prin mandate (asemnatiuni) postali, de a
dreptulu la redactiune in Sibiu. Piat'a mica
Nr. 27.

Adresele se fia scrise curatu, cu caractere
clare, si dupace statiunile de posta se inmultiescu
mereu chiaru si pe la sate, in prea multe casuri
este neconditionatu necessariu a se insemna si co-
mitatulu respectivu.

Redactiunea.

Unu presentu veninosu de anulu nou.

Cetatea Sibiului si bine inpoporatu seu co-
mitatu primi de anulu nou prin presedentele tri-
bunalului regescu unu presentu, unu daru de acelea
pe care nu aru fi voitu se'lu védia nici-odata
cu ochii. Le-a venit adeca porunca aspra, că
dela 1 Januarius inainte advocatii se nu mai cutedie
a se infaciosia la tribunale cu vreunu actu scrisu
romanesce sau nemtiesce, că-ci va fi refusat fara
nici-unu respectu la natur'a causei. Ómeni caroru
placu glumele sarcastice, audiendu despre acésta
vitura fatala, au observatu că acelu presentu le
veni sibiieniloru numai că se nu aiba cauza de a
mai pismui pe brasioveni, segisioveni si pe toti
ceilalti locuitori ai tieiei, pe unde asia nimit'a
lege de nationalitati dela 1868 este calcata in
pitióre si nimicita de 7—8 ani încóce, că si cum
nu ar fi existatu niciodata.

Noue acésta lovitura noua nu ne veni intru
nimicu neasteptata; din contra totudeauna ne sur-
prindea naivitatea acelu sasi si romani din acésta
parte a tieiei, cari s'au leganatu până acum in
desiért'a credintia, că acea tolerare — că-ci nimicu
nu era mai multu decât o tolerare precalculata —
a limbei romanesce si a celei germane va dura
pentru totudeauna. Au facultatea de a poté lucra
in tóte trei limbi ale patriei, in sensulu legi tran-
silvane din a. 1863/4 potea fi considerata de către
propagand'a magiara de altu-ceva, decât unu simplu
privilegiu, la a carui vedere colcaia sangele in
veneile ei, precum colcaie ap'a la 80° Reaumur?

Camer'a advocatiloru de aici a protestatu la
ministeriu intr'unu memorialu, care le face onóre
si se pare că acésta corporatiune este decisa a
lupta si mai departe. Fórte bine, fórte patrioticu,
minunatu; D-dieu se le ajute. Dara óre, candu
s'a calcatu si batjocoritu mai antaiu aceeasi lege
inainte cu cátiva ani de a valm'a, in Dev'a, in
Alba-Jul'a, in Segisior'a, in Brasiovu etc. pe atunci
unde erau domni advocati germano-sasi si romani?

Propagand'a magiara au avutu atata prudentia, că
se nu dea cu pumnulu in falci dintr'odata la toti
advocatii si la tóta inteligenti'a din tiéra, ei iau
batutu si ologitu successive, pe unii dupa altii,
din statiune in statiune, éra ei n'au luat acelea
lovituri partiali de aceea ce trebuia si era obligati:
se faca din ea cauza comuna, cestiune ge-
nerala de principiu, aparata din tóte partile
si poturile dintr'odata, cu sciinti'a si energi'a ce
presupune tóta lumea la corporatiunile de juris-
consulti, caroru nu le este permis a se escusa
nici cu inpregiurarea, că daca voru trage degetu
cu ministeriulu, vinu in pericolu de a perde tóte
processele. Apoi că tocma dela jurisconsulti astépta
si pretinde lumea in tóte staturile civilisate,
că tocma ei, advocatii se se puna in lini'a prima
in lupta contra calcariloru de legi, atentate de
cătra ministrii; ei, advocatii sunt datori a intenta
ministriloru si altoru functionari processe pentru
calcari de legi.

Daca noi nu ne ocuparamu până acuma cu
acestu casu particularu dela Sibiu, a fostu mai
alesu din cauza, că l'amu consideratu numai că o
parte prea mica a luptei pentru limba, care curge
neincetatu si dintr'unu anu in altulu totu cu mai
multa inversiunare preste totu teritoriulu monarchiei
austro-unguresci, precum se manifestă si dela 1
Januarius încóce cu ocaziunea numerarei poporului
in tóte provinciile locuite amestecatu.

Avem la mana unu articlu dorerosu, scrisu in
acésta materia, care considera cestiunea mai aprópe
din punctu-de vedere locale. Cu tóte acestea ii
vom face locu; rogamu inse pe dn. auctoru, că
cele insemnate despre inalt'a intieptiune si geniu
prevedietoriu alu lui Bismark romanesce din Sibiu
se permita a se sterge, că nu cumva se desteppe vreo
rivalitate, care ar potea periclita pacea lumei.

Acésta lupta desperata va mai dura inca
timpu indelungatu. Fia, daca nu se pôte altu-
mentrea, intindia-se chiaru si cātu au tinutu odi-
nióra luptele religiöse, că-ci romanii voru merge
inainte cu convictiunea, că pe teritoriile locuite
astadi numai de romani, sau de maioritati roma-
nesci, limb'a immensei pluralitati a locuitoriloru
va fi si va remanea in veci limb'a romanésca.

Judecat'a lui Ludovicu Kossuth despre finantiele Ungariei.

Postulu gubernatoru alu Ungariei in a. 1849,
dela 1867 încóce duce in Itali'a viét'a unui exilatu
voluntariu, din cauza că elu nu voiesce se depuna
juramentulu homagiale către imperatulu si regele
Franciscu-Josifu si cu atātu mai puțin recunósce
pactulu dualisticu, pe care'lu blastema din punctulu
seu de vedere, in terminii cei mai tari. Cu atātu
mai multu se interessédia Kossuth de mersulu lu-
cruriloru in vechi'a sa patria Ungari'a; si fiinducă
are adoratori fórte multi, carii nu'lu lasa in pace,
ci sau ilu incomodédia mereu cu lamente, tirade,
vaieraturi de ale loru, séu ii si mergu pe capu la Ba-
racone in Itali'a, că se'lu védia, se'i vorbésca, se'lu in-
trebe, se'lu asculte. Kossuth a devenitu mare
pessimitu; ci dupa câte a patitu elu si la etatea
lui apropiata către 80 de ani, de pessimismulu lui
nu avem se ne miramu, cātu mai virtosu de
vigórea spiritului, pe care 'io pismuescu multi ómeni
de 40—50 de ani. Inchinatorií sei scotu pe
Kossuth adesea din patientia, candu apoi elu le
respunde in câte o epistola lunga, in sententie, de
care la multi le schinteia ochii.

Mai deunadi vediendu noulu proiectu de lege
relativu la taxe pe zacharu, cafea si bere, intr'o
epistola a sa publicata prin mai multe diarie, con-
damna sistem'a finantiale a Ungariei, producendu
din alte staturi cifre comparative, care sunt in
adeveru nimicitórie. Dupace Kossuth permite, că
gubernulu si diet'a nu mai sciu altu-ceva, de cātu

că se sugrume neincetatu pe natiune cu contribu-
tiuni noue si se incarca la datorii, fara a cugeta
si la economii, — apoi continua dicundu:

Acea sistema finantiala, cu care este torturatu
statulu acela, e teribila. Loru nici atātu nu le
vine in minte că se cugete, că greutatea ce o in-
carca ei pe natiune, se nu fia preste mesura mai
mare, decât e venitul tieiei.

Se ve spunu exemple. In Franci'a spesele
incassarei si administratiunei contributiuniloru facu
(numai) 9% din sum'a totala a incassariloru; in
Itali'a (numai) 7%; in Belgiu 6%, in Russi'a si
mai puțin, adeca 4%. Din contra aceleasi spese
facu in Ungari'a 16 inca si 17%, adica incassarea
si administrarea venituriloru Ungariei in suma de
254 milióne, costa 43 de milióne! Administra-
tiunea finantiala nicairi in lume nu este asia scumpa
că in Ungari'a, cu singur'a exceptiune de Prussi'a.
Daca in Itali'a le potu administra cu 7%, de ce
se nu le póta si in Ungari'a, unde institutiunile
municipali lasa fórte bine locu la simplificarea ad-
ministratiunei. Diferenti'a ar fi 10% care facu 25
milióne pe anu, incarcate pe cerbicea natiunei si
aruncate in ventu (százaz koresma terhet); cu acésta
suma s'ar coperi de cinci-ori inpositulu care se
cere dela zacharu, cafea, bere, si care este o ade-
verata calamitate pentru comérciu.

Asia scrie dn. L. Kossuth cu mare dreptate;
densulu inse a uitatu unu lucru, care in acestea
tieri nefericite este mai multu de cātu calamitate co-
muna, e o adeverata epidemia insoçita de mórte.
Daca gubernulu nu ar aplica in servitiu la ramur'a
finantiale in totu coprinsulu tieiei atâtea mii de
individi, carii n'au invetiatu altu-ceva nimicu pe
lumea acésta, decât dóra cele patru operatiuni si
unu picu de mustra (exercitiu) cu pusc'a, ce s'ar
alege din aceia? Ce se faca gubernulu cu atātu
amaru de tinerime, care dà asaltu pe fiacare di cu
sutele până si la functiuni cu nimicu platite mai
bine, decât este simbri'a ce se dà la pastorii de
vite in comunele rurali? Dóra nu'i va lasa că
mâne poimane se faca éراسi vreo rebeliune? Afara
de aceea scie Kossuth fórte bine, că totu ce este
magiaru, trebuie se fia ajutatu cu ori-ce pretiu din
spinarea tieiei, din sudórea de sange a immensei
maioritati. Si in fine, ce mai vreti? Propagand'a
sistemática a magiarismului cu fortia de aboru si
electricitate, „en grande carrière et ventre a terre“,
precum comanda francesii la calarime, costa pe
fiacare anu câteva milióne, care in budgetu figu-
redia sub diverse alte numiri.

Ei, hei, popórale nu sunt órbe, prea bine
vedu ele unde mergu miliónele stórse din sudórea
loru, cum sunt tractate intocma că si cum aru fi
fostu subjugate numai eri cu armele. Lasati inse,
că este mai bine asia. Daca trebuie se urmedie
falimentulu prevediutu de Kossuth si temutu de o
parte mare a pressei unguresci, se viie mai curendu,
pentru-că se se curatie atmosfer'a.

Ungari'a.

— Budapest'a, 9 Januarius. Diet'a con-
vocata éراسi dupa feriile de serbatori, isi continuá
lucrarile sale, sciti, totu camu asia cum se intempla
si pe airea in carnevalu. Câteva proiecte de lege
mai de a dou'a mana nu producu migrena in ca-
petele ómeniloru; numai publiculu si diariile dau
din mani si din pitióre in contra proiectului de
lege destinatu a miciora comérciulu cu cafea, cu
zacharu, cu bere si a face pe ómeni mai economi.
Serbatorile se petrecura cu felicitari pe la ministrii
si presedenti, între vorbe multe, mari si late, in-
soçite de complimente reciproce, acum că totu-
deauna.

Intre acestea ministrulu de finantie comitele
Szapáry publicá noulu imprumutu de 13 milióne in
asia numita „renta de charteia.“ Press'a unguresce

este foarte supărat de rezultate. Numai două banci de rang inferior au concursu la luarea asupra si a acelui împrumut, pentru-că se luă plasea, precum se dice în limb'a burselor, si numai Asia, că statul primi pentru obligatiunea de 100 nominalu numai 75. „Unionbank“ din Viena l'a luat, era bancelor din B.-Pest'a li s'a parut că marul ar fi prea acru. Se dice, că cu acea suma de 13 milioane se voru rescumpara obligatiuni urbariali de ale Ungariei, adica pe romanesce: desagii încarcate se muta de pre unu umeru pe altulu, că se nu fia prea grei caletorului, sau si mai bine: caletorulu ia desagii de pre spinarea calului pe umerii sei, pentru-că se li fia mai usor calului. Se asteptase cu doru mare, că si împrumutul acesta se luă ia asupra sa totu casa Rothschild, care luase atâtea alte unguresci; aceea inse s'a feritu de elu. Unii pretindu, că de ce nu l'a luat casa de economii (Sparcassa) din Budapesta, la care se afla preste 60 milioane bani de ai publicului si care este si de altumentrea foarte avuta. Aci omenii isi mai aduc aminte, că faimosulu împrumut ungurescu de 153 milioane ilu luase consortiulu Rothschild cu 8 1/2% într'o epoca, pre candu în piatile cele mari europene, Londra, Paris, Amsterdam, Francfurt, Hamburg capitalurile nicairi nu erau mai scumpe decâtu cu 6 1/2%. Acelu consortiu a castigat atunci câteva milioane, siedindu cumu am dice, la masa si fumandu sugare de câte unu francu una. Minunata specula din spinarea locuitorilor din acestea tieri; pre candu Rothschild bea se veselesce, tier'a geme si platesce.

— Resultatele aritmetice ale conscriptiunii (recensementu) inca nu se sci; dara si până acum a produsu unu adevratu spectacolu în press'a unguresca, mai virtosu din caus'a limbei magiare. Ei credu că pacalitur'a li se trage mai virtosu dela metodulu, dupa care au fostu trase rubricile în liste si anume dela rubric'a a 6-ea, în care stă limb'a de conversatiune, sau mai exactu, limb'a materna. Cei mai multi locuitori carii sci ceva carte, vediendu acea rubrica, au scrisu în trens'a adevratulu, candu daca ar fi lipsitu aceea si ar fi ramasu numai rubric'a locului nascerei si a domiciliului sau locuintei unde va fi ajunsu cineva dupa nascere, atunci mai tota poporatiunea Ungariei, fara distinctiune de nationalitate, s'ar fi inscrisu că din Ungari'a, că ungurica, Ungarländer, Ungar, magyarországi, magyar, si neunguri nemagiari aru fi ramasu numai cei nascuti undeva în provinciile austriace, sau cine mai scie în ce tieri. Asia inse acelu planu alu propagandei magiare a facutu unu mare fiasco, celu puțin Asia credu adeptii ei. Despre locuitorii capitalei Budapesta se scie bine, că de si au alergatu agenti în toate partile, că se i indemne a se inscrie de magiari, era nu de ceea ce sunt ei în realitate, totusi s'au inscrisu de magiari preste asteptare mai puțin decâtu crediuse propagand'a.

„Ellenzék“ dela Clusiu scrie, că chiaru si în acea cetate comissarii numeratori au datu preste o multime de greutati, de unde apoi au urmatu si mari erori. Anume poporul agricultorulu s'a temutu si au ascunsu pre câtu a potutu, mai virtosu numerulu vitelor. La locuitorii cetatieni s'a întemplat în alte ale unu lucru, pe care numitul diariu ilu însemna cu malitia franceza. În totu Clusiu nu s'au aflatu mai nici-o domnișora mai mare de 15 până la 20 de ani, adica toate câte sunt fete în peru, cum dice romanulu, s'au nascutu între anii 1860 si 1865, mai înainte cele mai puțin. Ce vanitate! Sub o clima de munte, unde temperatur'a media de preste anu este numai de 7—8 graduri + Reaumur, si într'unu imperiu, unde sute de mii de omeni se afla inrolati la ôste fara permissiune de a se insura, nu este nici-o rusine a se marita fete si în etate de ani 25. Nu ne aflamu în Orientulu celu caldurosu, nici în Itali'a meridionale; periodulu juniei dură la noi celu puțin cu 10 ani mai multu decâtu în tierile cu clima ferbinte, si se vedu destule femei, mai alesu romane si multe magiare, în etate de câte 40 de ani conservate mai bine decâtu în tierile caldurose de ani 25. Nenumerate fete maritate cu 20 de ani, nascu în tier'a noastră câte 8 si 10 prunci.

— „Pesti Napló“, acelu aristocratu violentu, vediendu că prin conscriptiune nu se înmultiesce numerulu rasei magiare, insiste cu furia, că se se magiarisedie connumele toturor familiilor nemagiare. — Romani, tîneti cu taria de caracteru la connumele vostre si le romaniti ori-unde ve convine.

Austri'a.

— Viena. În Nr. 102 alu „Obs.“ a. tr. arataseramu, cum poporatiunei rurale, austriace, care voia se tina adunari si conferentie spre a si apara interesele clasei sale, pe care nu le-au aparatu deputatii alesi prin trens'a, în 19 ani, s'a interdisu orice consultatiune comuna, cum inse ei au alergatu prin delegatii lor la Viena cu scopu de a se plange „chiaru la imperatulu“. Acuma scimu că locuitorilor tierani (sateni) li s'a datu permissiunea „chiaru dela imperatulu“, de care s'au si folositu frumosu, observandu ordine si regula întru toate. La prim'a conferentia din Austri'a inferioara convocata din vreo cinci subprefecturi la comun'a Langenlois nu departe de Wagram si de Viena, s'au adunatu 1500 de tierani, mai totu fruntasi, destepti si bine informati de acasa în cauzele lor. Resolutiunile luate în acelea adunari sunt legali si rationabili, în câtu guvernulu chiaru se voiesca, nu le-ar putea afla nici-unu cârligelu. Au fostu, ce e dreptu, si vreo 3—4 deputati din senatul imper. între tierani, cu renumitul Schönerer în frunte. Acestia le-au vorbitu la întielesu si tieranii iau priceputu prea bine. Se astepta sciri despre rezultatulu adunarei tieranilor din Austri'a superioara si a celei din Tirolu. Pretotindeni aceeași programa: scaderea impositelor, si scaderea censului, pentru-că propriulu popor se aiba în alegeri influentia convenita lui în proportiunea inteligentiei sale, a sarcinelor ce porta si a tributulu de sange omenescu pus pe altariulu statului prin toate generatiunile.

Proselitismulu nationale s'a manifestatu în provinciile austriace că niciodata în cele 10 dile din urma, câtu a duratu conscriptiunea; anume în Boemi'a cehii si germanii isi facura de capu în câtu ti se pare că lumea s'a întorsu la secol. alu 17-lea, pre candu catholicii si protestantii smulgeau cu forta pe proseliti unii dela altii. Europ'a încep a se interesa că se vedea, cum voru esi cifrele generali dupa nationalitati si limbi.

Revista politica.

Situatiunea de o septemana încôce s'a schimbatu numai întru atata, că Turci'a merse cu unu pasu mai departe. Pre candu adica puterile europene se sbuciuma că se supuna pe turci si pe greci la unu tribunalu de arbitrii, sultanulu dete ordinu de a mobilisa 175 mii de ostasi, din cari 135 mii se plece contra Greciei, restulu se stea în Rumeli'a orientala, era 8000 în insul'a Cret'a, pe care grecii se voru încerca de siguru că se puna man'a.

În Bulgari'a spiritele s'au iritatat si mai multu contra Austro-Ungariei, de candu diplomati'a acesteia pretinse, că ministeriulu Zankoff se si dea dimissiuinea, precum si-a datu si alu lui Ristici în Serbi'a. Acuma „P. Lloyd“ se lauda, că daca ministeriulu Brateanu din Romani'a nu vrea nicidecum se faca întru toate pe voi'a Austro-Ungariei si nu i place se recunôsca hegemonia si a se supune la influentia ei, are se lu trantésca si pe acela. Citindu multimea scirilor din Orientu, ti se pare că audi clocotindu caldarea strigoilor, în care ferbu ele beuturile de farmede.

În parlamentulu Angliei curgu cele mai iritate debateri atatu asupra cestiunilor orientali turcesci, grecesii, bulgaresci, câtu si asupra resboielor din Afganistan si din Afric'a, era cu Irlandia nu potu scote nimicu la cale, si nici că voru scote fara concessiuni foarte mari si prea bine meritate de acelu popor nefericitu.

În Germani'a este totu gón'a jidovilor la ordinea dilei. În noptea de anulu nou studentii au batutu că din chiaru-seninu pe mai multi jidovi foarte reu. Cultur'a?

Cestiunea Dunarei considerata din punctu-de vedere francesu.

Dupa scirile mai nou, comissiuinea europeana dela Galati si-ar fi amanatu lucrarile sale până în Aprile. Se scia si până acilea, că diplomati'a austro-unguresca nu are a lupta numai cu resistentia staturilor dela Dunarea de josu Romani'a, Serbi'a si Bulgari'a, ci că ea împinatu opozitiune înca si la unele staturi mari europene, care nu voru suferi, că domnia austro-unguresca se prinda în decini dela Portile de feru până la gurile Dunarei. Acestu planu inse s'a datu pe facia mai apriata atunci, candu mai antierti Austro-Ungari'a ocupa insul'a Ada-Kaleh, precum si de câte-ori s'a împinatu că se sparga portile de feru dela Orșova.

Severinu, delaturandu acelea pedee cumplite ale navigatiunei. Memorialele îndreptate în anulu trecut contra acelu planu sunt cunoscute, că si celelalte negociatiuni diplomatice. Într'unu timpu era mare temere, că Franci'a va cumpani către Austro-Ungari'a; dara si francesii se informasera de timpuriu despre starea lucrurilor. Că proba despre acesta vomu reproduce acuma, pe câtu timpu camerele sunt prorogate de serbatori, unu articlu publicatu inca din Novembre în Franci'a, tradusu totu pe atunci romanesce în „Telegrafulu“ din Bucuresti. Scrisu cu o rara cunoscintia a cestiunei vitale, acelu articlu se poate considera că unu memorandum, si apoi lectorii nostri cunosc, câtu de multu trebuie se ne interessamu toti locuitorii acestor tieri de marea cestiune danubiana, care nu este efemera că multe alte, ci ea va îngrijă si agită pe omenimea europeana în veci, că-ci Dunarea va curge în veci totu pe unde a cursu dela începutulu lumei; si apoi Ddieu prin Traianu destinase romanilor tocma teritoriulu dintre Dunare si Carpati. Articulu-memorandu suna:

„Am combatutu, si combatemu totdeauna orice initiativa luata pentru unu scopu reu, si prin consecintia ridicola si periculoasa, în toate cestiunile nostre externe; din contra inse, amu încuragiatu, si vomu încuragiă totdeauna pe guvernulu nostru, că se ia o atitudine foarte deslusita si foarte solida, ori de câte-ori interesele nostre nationale sunt în jocu. Cestiunea navigatiunei Dunarei, are pentru comerciulu francesu o importantia considerabila; si pentru acesta vomu demonstră inca si mai deslusitu, că acesta importantia are unu indoitu si considerabilu interessu politicu.

Congressulu din Berlinu, s'a ocupatu de această cestiune dunareana cu unu interessu foarte mare; dispositiunile pe cari le-a luat în această privintia, au de scopu, că se nu lase nici-de cum traficulu Dunarei în manile uneia se u doue d'n poteri. — Nu trebuie nici de cum unu monopolu politicu, se u pentru că s'o spunemu mai deslusitu, nu trebuie, si nici nu primimu, unu monopolu comercialu, care conduca foarte siguru la monopolulu politicu! — Amu cetitu cu totii unu memoriu foarte bine facutu, asupra acestei afaceri. Se scie bine de totu, că traficulu Dunarei este totu Asia de indispensabilu, că si privilegiulu se u dominatiunea, si în casulu acesta, privilegiatul ia nu numai dictatur'a asupra Dunarei, dar inca, si asupra peninsulei balcanice.

Congressulu a întielesu această atatu de bine, încatu a datu la trei state riverane: Romani'a, Serbi'a si Bulgari'a votu deliberativu în regulamentulu, care privesce pe aceste tieri, ale caror interese mai antaiu, si apoi independentia, voru fi amerintiate prin preponderant'a actiune a unei mari poteri vecine.

Care ar putea se fia ôre această mare putere, ai căreia plenipotentieri au prevediutu lucrulu, si voiescu cu orice pretu că se si îndeplinesca ambițiunea lor? Se fia Russi'a, se u Austri'a? Nu! că-ci Russi'a în acestu momentu, nu vrea se ia nici o initiativa egoista; si prin urmare, remane Austri'a!

Amu aretat de multe-ori si foarte lamuritu, actual'a situatiune a Austriei, si amu constatat, că toate traditiunile si interesele ei au împins-o totu-deaun'a către gurile Dunarei, si către marea Egea. — Si în dio'a dar. candu dens'a isi va realisa aceste aurite vise, dens'a va sugrumă imperiulu otomanu, absorbindu lu economicesce, si prapadindu i în acelasi timpu toate fortiele lui importante. Dintre aceste state dunarene, mai cu deosebire Romani'a opune unu obstacolu seriosu si respectabilu toturor acestor exagerate si ambițioase proiecte. Amu aratatu pe Austri'a, cum merge către Salonicu, prin nisce cotituri abile, adica: sub masc'a constructiunei drumurilor de feru, a tractatelor de comerciuni si a conventiunilor vamale.

Ceea ce a facutu dar pentru realizarea acestei parti a planurilor sale si dupace a linistitu Bosni'a si Hertegovina, pe cari le pastră cu multa dragoste; totu acelasi lucru vrea se faca si acum, pentru-că se inhatie Dunarea si pe celelalte state, cari o împedca la realizarea rapitoarelor ei dorintie.

La dens'a, am spus-o, si o mai repetemu inca, exista o traditiune vechia, care i dice se puna man'a pe traficulu Dunarei. — La 1857, la 7 Novembre, dens'a facuse unu memoriu, care a fostu primitu si semnatu la Viena de patru state, dar respinsu la Parisu în anulu 1858, de puterile strinse acolo în conferentia.

Acestu proiectu dar lapedatu în 1857, a reînviatu acum cu nisce prediceri mari de isbanda,*) cari potu se se îndeplinesca, daca puterile inter-

*) de reusire, de rezultatu.

sate nu voru lucră si nu voru luă nisce hotariri solide. Aceste prediceri de isbanda se potu atribui actualmente situatiunei presente a Austriei, a intimitatii sale, cu victoriosulu inamicu delu Sadow'a, si cu proiectele chiaru cele evidente, ale acestui vechiu inamicu.

Daca traditiunea politice sale, tērasce pe imperiulu austro-ungaru cātra Orientu; daca dens'a ii impune nisce planuri pseudo-comerciale si in realitate economice; apoi nu trebue se uite, cā o vointia multu mai puternica, o impinge totu cātra acelasi scopu. — Germani'a este unu aliātu, care isi iubesc forte multu amicii sei; dens'a ii iubesc atātu de multu!... in cātu vrea se le administredie totu ce posedu densii; si actualmente scimu, cā pentru marele cārmuitoriu alu acestui imperiu, a administrā amicalmente, va se dica, a posedu. — Astfelu dar, Germani'a tērasce pe Austri'a in prapastie, secretu, dar!.. siguru!

Chiaru din punctulu de vedere comercialu, Austri'a este unu instrumentu alu Germaniei. — Scimu cu totii, cātu parte activa a luatu acēsta, prin agentii financiari ai d-lui Bismarck, in afacerile drumurilor de feru otomane, si la proiectulu unirei acestora cu imperiulu austro-ungaru. — Mai scimu ēra, cā actualmente d-lu Bismarck prepara o unire vamala, in care vrea se absorbā pe: Oland'a, Danemarc'a, Austro-Ungari'a, Romani'a, Serbi'a si Bulgari'a.

Exageramu ore, spuindu cā Germani'a este cea din urma? Exageramu ore, lasandu la o parte chiaru pentru momentu, cestiunea politica, si ocupandu-ne numai de cea comerciala? exageramu dicu, spuindu cā noi francesii, avemu se aparamu cele mai mari interese ale nōstre pe acestu terenu? Exageramu in fine, afirmandu cā aceste interese voru suferi o mare perdere, in dio'a candu Germani'a reprezentata de Austri'a, va fi stāpan'a Dunarei, intocmai dupa cum este dens'a singura stāpana pe Rhin; in dio'a candu pazitorii naturali ai traficulu Dunarei, voru fi inghititi economicese, si asteptandu inca o absorbtione definitiva, pe care neprevēderea sēu slabitiunea Europei o va aduce? Nu! nu exageramu nici de cum, facēdu aceste intrebări, fiindu-cā trebue se scimu, cā pe tiēmurile Dunarei intre celelalte state gelōse de independētia lor, este mai cu deosebire Romani'a, care a demonstratu inca de multi ani, printr'o intieptiune politica si o mare valōre militara, cā dens'a este unu coeficientu inportantu in problem'a orientala, si pentru care noi francesii avemu o detoria cātra noi insine, cā se ne ingrijimu forte multu de dens'a.

Este trebuintiosu dar, cā se observamu cu multa atentiune, cā in lucrarile comisiunei europene, cari voru incepe la 18 Novembre st. n. se nu lasamu se isbutēscā proiectele judecate dejā periculōse din anulu 1857, si pe cari le-amu demonstratu cā sunt multu mai periculōse actualmente.

Traficul liberu alu Dunarei, nu interessēdia nici-decum pe Austri'a, ba din contra, constituē pentru dens'a o concurentia a drumurilor sale ferate. — Si candu Austri'a sustine formarea unei comisiuni mixte permanente, cu resiedinti'a la Rusciucu (articulu 3 din proiectulu seu); candu dens'a cere cā se presedie acēsta comisiune, in care Romani'a, Serbi'a si Bulgari'a voru stā alaturea cu ea, si sub ea; apoi dens'a voiesce se puna man'a pe acēsta concurentia a drumurilor sale de feru. — Cine va suferi ore? de successulu acestei intreprinderi economice; — lasandu la o parte politic'a.

Cine va suferi dicemu? nimenea, de cātu Itali'a, Angli'a si Franci'a, alu cāroru comēciu de inportatiune si exportu cu principatele dunarene, este considerabilu, si cari se voru vedea impuse prin nisce procederi forte suparatōrie, si prin nisce machinatiuni inventate de cea mai rea vointia, se voru vedea dicemu, silite se comūne cu drumurile de feru germane si austriace.

Vomu mai reveni inca, multu mai pe largu asupra acestui subiectu. — Pāna atunci inse, amu voitu, cā mai inainte de reunirea comisiunei europene, in care o se ia parte si d. Carrère, agentulu nostru, si a cāruia firmitate este destulu de cunoscuta; amu voitu dicemu, cā se probamu prin acēsta scarta expunere, cā cestiunea dunarēna interessēdia forte multu pe lumea din Franci'a. — Cā-ci suntemu siguri, cā pe lānga cestiunea commerciale, vomu fi atrasi si in acea politica; si o marturisimu, cā ne vomu lasā se fimu atrasi, fiindu-cā asupra acestui subiectu avemu de asemenea multe lucruri de disu. (Dupa Le Soir.)

Patriarchulu din Constantinopole si biseri'a orthodoxa romana.

Relatiunile dintre „biseri'a cea mare” sēu biseri'a Anatoliei, precum se mai numesce aceea

si dintre biseri'a othodoxa din Romani'a, au datu chiaru si in secolulu nostru ocaziune la emanarea unui mare numeru de acte eclesiastice, pe cātu de inportante, pe atātu de caracteristice si totuodata instructive; din tōte inse cele mai numerōse sunt acelea, prin care patriarchi'a din Constantinopole lucrasede pe māt'a familiiloru grecesci din Fanaru, cā se le ajute a se stabili pentru totudeauna pe tronulu Moldovei si pe alu Romaniēi, pentru-cā mai apoi aceleasi familii se ajute scaunulu Romei noue a subjugā definitivu mitropoliiile si episcopiiile romanesce si totuodata a le pface in grecesci, cu mitropolitu, episcopi, archimandriti si egumeni greci curati, precum se si intemplant de cāteva-ori. Se credea intr'unu timpu, cā dupa secularisarea monastiriloru inchinate si trimiterea preste Dunare a calugariloru grecesci, prin Alexandru Joanu I si ministrii sei; dupa nenumerate incercari desierte de a se intōrce ērasi cu ajutorulu Rusiei, patriarchi'a va incetā incai de a persecutā elementulu romanescu in patri'a sa Romani'a. Exista inse probe, documente, cā patriarchi'a nu a renunțiatu la vechile sale planuri nici pāna in dio'a de astadi. Intr'aceea s'a mai escatu inca si unu altu conflictu, care merita a fi cunoscutu, nu numai din punctu de vedere hierarchicu, care in cele din urma ar concerne numai pe hierarchi'a bisericesca, cātu mai virtuosu din celu curatu nationale si politicu.

Cei cari cunosc monografi'a celor 20 de monastiri din muntele Athos cu vreo 4—5 mii de calugari*), si toti cāti sciu, cā de 4 ani incōce unu hieromonachu a infintiatu in monastirea romanēscā de acolo prin colecte o biblioteca totu romanēscā de vreo 4 mii de volume, — voru fi aflu totuodata, cā din acelea monastiri au parte nu numai grecii, ci si rusii, romanii, bulgarii si alte popōra orthodoxe. Articulu ce urmēdia mai la vale, scosu dupa „Orthodoxulu” si dupa „Alegatoriulu” din Bucuresti, arunca o lumina forte interessanta preste afacerile religiōse si nationali greco-romanesce din Orientu. Acelasiu suna:

In numerulu 10 din semestrulu I alu „Orthodoxulu” am reprodu su o circulara confidentiala a patriarchulu de Constantinopole, prin care Inalt'a Sa Sanctitate indēmna pe mitropolitii si episcopii din Epiru, Tesali'a si Macedoni'a, se caute prin tōte mijlōcele a suprimā orice miscare a romaniloru din aceste provincii pentru desvoltarea nationalitatēi lor, adaogēdu, cā Inalt'a Sa Sanctitate a aratatu chiaru Inaltei Porti, cātu de periculōse si amenintiatōre sunt pentru inaltulu gubernu si pentru biserica tendintiele nationale ale romaniloru din Turci'a. Avemu informatiuni forte positive, cā acestu ordinu alu patriarchulu fu executatu cu tōta severitatea din partea acēlora, cātu cari ērā adressatu. In tōte comunele din Epiru, Tesali'a si Macedoni'a, in cari se infintēdia scōle romanesce, preotii au ordinu dela siefii lor, se refuse satisfacerea trebuintielor religiōse ale romaniloru.

In zelulu seu pentru suprimarea romanismulu, Inalt'a Sa Sanctitate patriarchulu de Constantinopole n'a uitatu schitulu romanu din sātulu munte, pe care nu scimu cum, de la unu timpu incōce, a inceputu se'lu privēscā cā periculosu pentru domni'a greciloru si cātu unu focalariu alu romanismulu. Avemu inaintea nōstra numerulu 9 alu diariulu patriarchicescu „Αλφεια”, in care vedemu, cā Inalt'a Sa Sanctitate a si inceputu dejā a luā mesuri arbitrarie in contra acēlui schitu, si fāra indoiēla in curendu va merge si mai departe. Eca ce cetimu in acelu diariu:

„Cu mirare s'a informatu biseri'a (adeca patriarchi'a de Constantinopole), cātu Dicheulu schitulu Prodrumu din Athos, Damianu, uitandu positiunea si detoriile sale, si nesocotindu positiunea sa de atārnare de la monastirea Marea-Lavra, precum si suprem'a supraveghiere spirituala a tronulu ecumenicu si supunerea imediata sub acēsta a tuturor monastiriloru stavropigice, — s'a adressatu cātu Prea Sātulu mitropolitulu alu Ungro-Vlachiei, cerēdu'i departarea din Athos a ieromonachiloru din acelu schitu Nifonu si Nectarie si a uceniculu loru Antonie. Dar ceea ce a facutu, cātu mirarea acēsta a biserice se se transforme in intristare este, cātu P. S. mitropolitulu nu numai cātu a primitu acea epistola a Dicheulu Damianu, dar a si respunsu aprobandu cererea lui. Biseri'a aflandu totuodata, cātu ieromonachii cari sunt chiamati nelegalu, se mērga la Romani'a, au respunsu de a dreptulu mitropolitulu, care facuse acēsta chiamare nelegalu, s'a grabitu se esprime prin o epistola sinodicēscā cātu episcopii si proistosii Marei Lavre indignatiunea sa pentru nelegal'a portare a monachiloru din schitulu care depinde dela dens'a, adeca a mentionatulu Dicheu Damianu si a ieromonachiloru Nifonu si Nectarie, si se atraga atentiunea lor, cātu pe viitoru se nu se intemple asemenea lucruri nelegale. Biseri'a in marimēia ei a datu mentionatiloru monachi (Nifonu si Nectarie) o simpla dojana, ēra pe Dicheulu Damianu l'a facutu argosu pe timpu de douē luni.”

„Cātu privesce pe P. S. mitropolitulu Ungro-Vlachiei, — continua jurnalulu patriarchicescu, — remane cātu P. S. se se judece insusi in faci'a canonulu 2 alu conciliulu II ecumenicu si se se gāndēscā, cātu sātii

parinti din conciliulu III ecumenicu, condemnandu asemenea lucrari afara de hotareloru, au hotaritu: „se nu se calce canōnele parintiloru, nici macaru cu chipu de sātita lucrare, cātu se nu incapa mandri'a stapanirei lumesci, nici se lasamu slobodienie cātu pučinu perdiendu-o, pe care o au daruitu noue cu sangele seu Domnulu nostru Isusu Christosu, cātu sloboditoriulu toturorū ōmeniloru (can. 7.)”

Spre a dā o deslusire ōre-care asupra lucrariloru, despre cari vorbesce jurnalulu patriarchicescu, credemu necesariu a aminti lectoriloru nostri, cātu schitulu Prodrumu din Sf. Munte, este unu schitu romanescu, infintiatu prin generōsele contributiuni ale romaniloru (s'au cheltuitu preste 100.000 de galbeni) si intretinutu totu prin ajutōriile din Romani'a, si cu o subventiune din partea gubernulu nostru. Prin aceste ajutōrie si prin intieptiunea si abnegatiunea Dicheulu seu, ieromonachulu Damianu, schitulu a inceputu se infloresca si se se inpoporedie din di in di mai multu, asia cātu monastirile grecesci privescu cu invidia si neliniscē progressele dilnice ale acēstui schitu, care la inceputu ērā cu totul neinsemnatu. Mai cu sēma Marea Lavra, dela care depinde schitulu romanescu, a inceputu se intrebuintiedie totu felulu de mijlōce, cātu se aduca schitulu ērasi in starea sa primitiva; dar ne potēdu reusi din caus'a ingrijirei neadormite a Dicheulu, care a aparatu cu demnitate si cu barbatia drepturii si interessele sale, a cautatu se arunce zizanii in mijloculu comunitatii, pentru-cātu astfelu se pōta ajunge la scopulu seu. Lavr'a a gasitu intru acestu sferistu nisce instrumente ōrbe in persōn'a ieromonachulu Nifonu si Nectarie, despre cari vorbesce jurnalulu patriarchicescu. Acesti betrani ieromonachi si-au datu multa ostenēla, ce e dreptu, pentru fundarea schitulu, alergandu in tōte partile se adune ajutōrie; nu potēdu sci inse, intru cātu aceste osteneli au fostu desinteressate, cātu ci se dice, cātu pāna in dio'a de astadi acesti parinti au asupra-le cātu mii de galbeni, de cari n'au datu nici-o socotēla soborulu. Siguru este, cātu chiaru in dio'a de astadi sunt mai multe din odōrele schitulu ipotecate pentru inprumuturi facute de cuvosiile lor. Attiati de marea Lavra, si orbiti prin ambitiunea lor, monachi Nifonu si Nectarie nu s'au sfiitu de nici unu mijlocu si de nici unu sacrificiu, cātu se departedie pe Dicheulu Damianu, ceea ce in positiunea critica in care se aflā de cātu ani schitulu, nu insemnēdia altu-ceva, de cātu a dā schitulu cu totul in māt'a greciloru si alu ruinā cu desēversire. In orbirea lor, Nifonu si Nectarie au voitu se faca in acelu schitu deosebire intre moldoveni si munteni, considerandu pe acestia numai cātu ōspeti; au cutediātu a acūsā pe Damianu, cātu in interessulu schitulu a calcatu angagiamentele primitive cātu Lavra, si au mersu chiaru pāna a intrā in negociatiuni, cātu se vendia rusiloru schitulu romanescu. Damianu s'a luptatu cātu unu leu in contra toturorū machinatiuniloru marei Lavre si a ieromonachiloru Nifonu si Nectarie, si a sciutu se ēsa victoriosu din tōte incurcaturile si processele ce i se faceau dilnicu. In anulu 1877 ieromonachulu Nectarie si uceniculu lui Antonie — ambii ambitiosi si reutatosi in celu mai mare gradu, — au facutu o noua incercare. Venindu in tiēra au sciutu se convinga pe mai multi deputati, mai cu sēma pe d-lu N. Jonescu, cātu ei ar fi dati afara din schitu pe nedreptu, cātu moldovenii ar fi persecutati etc., asia cātu in urm'a unei interpelatiuni a d-lui Jonescu, camer'a a decisu, a nu se mai dā schitulu subventiunea ce o'avea dela statu, pāna ce nu se va stabili pacea. In fine prin staruintiele si sfatuirile Inaltu Prea Sātulu mitropolitulu primatu si a sftulu sinodu, s'a facutu unu actu de impacare, prin care pe de o parte Damianu se obligā a primi pe mentionatii monachi in schitu, ēra pe de alta parte acestia se obligā a fi pe viitoru linistiti si a inapoia schitulu obiectele instrainate. Damianu a si implinitu obligatiunea sa; elu 'ia primitu in schitu si le-a aratatu tōta dragostea. Ei inse nu numai cātu nu s'au tñutu de obligatiunea lor de a dā schitulu lucrurile ce le instrainasera, dar au si continuatu, in unire cu Lavr'a, se provōce din nou scandaluri. Astfelu intr'o di, in timpul oficiulu divin, pe candu preotulu pomenea, dupa obicei, numele Altetiei Sale Regale Domnitoriulu nostru, Nifonu si Nectarie au inceputu se strige in gur'a mare: Anatem'a, anatem'a se fia toti cei ce pomenelesc si se rōga pentru ereticii Carolu si Elisabeta.

(Va urmā.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriulu”.

— Din comun'a Tulgesiu-Baraseu (Gyergyó-Tölgyes) comit. secuiescu Ciucu (Csik) in lun'a lui Decembre 1880. (Estrasu.) In regiunea muntōsa, prin care treci dela Borscu in Moldov'a spre Piatr'a sēu spre Neamtiu, locurile sunt relative pučinu locuite, atātu din caus'a climei, cātu si pentru rapacitatea unor proprietari de munti. Unii dintru aceia cunoscēdu'si mai bine interesulu, in locu de a mai gonī pe locutōri din acelea tinuturi selbatice, mai virtuosu au incercatu a le colonisā chiamandu ōmeni, mai alesu proprietari de oi, din comunele invecinate. Un'a din acelea comune noue este si susu numit'a. Onor. dn. parochu locale Michailu Dobreanu ne scrie cātuva lucruri nu numai memorabili, ci si prea demne de imitatu din acea comuna romanēscā de munte. Pe la a. 1815, adeca inainte de acēsta cu 65 de ani, comun'a Baraseu avea numai vreo 30 capi de familii cu cātu ceva stare materiala mai buna, incolo individi respanditi pinte munti. O mica biserica de lemn, in care abia incapeau 50—60 de persōne, ērā singur'a lor avere comuna, la care inse pāna in anulu 1858 nu se sciā nici ce este curatoru sau titoru. Audiendu ōmenii de progressele aatoru comune romanesce din tiēra, se invoira si ei, cātu se'fi facu unu fondu, unu capitalu de bani. La inceputu se adunara 100 fl. v. a. Ce au facutu ce au deresu bietii ōmeni adunandu si pastrandu, cātu inainte de unu anu se vediera cu unu capitalu de 4000 fl., din cari 3000 fl. fondulu biserice,

*) Grecii moderni ilu numescu Hagion Oros, slavii Sfeti Agora, italianii Montē santo, romanii Muntele santu. Este o massa de munti, lunga de 5 miliarie, lata de 1 1/2 m. si dā cu capulu in marea egeica.

era 1000 fl. alu scólei. Ne avendu locu acomodatú pentru biserica, scóla s. c. l., cumparara in centrulu comunei o livada mare preste 4 jugere cu 1800 fl., apoi se si apucara de scóla, care este si gat'a, in lungime de 11 largime de 6 stanjini, inpartita in cinci incaperi. Acelu edificiu costa pe poporu 3400 fl. Mai au inse si o parte de materialu adunatu pentru biserica, anume 110 mii caramida arsa gat'a si 50 st. □ piatra pentru fundamentu, adunata si carata totu de acelu poporu. Dara acuma bietii ómeni au si obositu mai virtosu din cauza, cá pe temeiulu legei noue de colonisatiune locuitorii au se platésca necurmatu ratele de rescumparare din robia vechia, sub pedépsa de executiune cumplita. Intre acelea inpregiurari grele poporeni recursera la escel. sa domnulu archiepiscopu si metropolitu Joanu Vancea cu rogamente, in care si descrisera starea la care ajunsera pana acuma cu scóla si cu biserica, ii cerura parintesculu ajutoriu. Esc. Sa informandu-se exactu despre zelulu si onestatea acelu locuitoru, binevoi ale acordá la edificarea biserice pe trei ani câte 300 fl. v. a. Acea resolutiune archiepiscopresca publicandu-se intr'o adunare de poporeni dela 5 Dec. pe langa espressiuni de ferbinte multamita, intru atáta incuragiá pe cei adunati acolo, in cátu acuma se ocupa cu planulu de a preface scóla loru in una primaria (normala) de 4 clase, la care se si póta tramite si alti parinti pe baiatii loru esiti din scóla elementaria. Este adeca bine de observatu, cá acolo in acelu fundu alu Secuimeii, care se invecinesce pe o mica distantia cu districtulu Nasaudului, se afla preste diece mii de suflete romani curati, espusi inse in tóte dilele la celu mai invederatu periculu alu desnacionalisarei totale, din cauza cá precum se scie din alte informatiuni demne de credintia, pressiunea propagandei magiare este asia de cumplita, cátu mai alesu in comunele invecinate immediatu cu cele secuiesci, locuitorii romani abia mai cutédia a'si vorbí limb'a materna intre patru paretii in familia. Este tocma cá inainte cu 2 si cu 300 de ani, candu romanii erau fortati prin deregatorii municipali, cá se manance carne in dile de postu si femeile loru aveau câte 2 óle la focu, una cu carne, alt'a cu fasole, ori cu mazere, cu linte séu curechii, in cátu candu venia haiducii se visitadie, le aratau ól'a cu carne, pe care dupa aceea o aruncau la cani. *)

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Nicolau G. Orgidanu, professoru la scól'a comerciala romana gr.-or. din Brasiovu si membru ordinariu alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, inpartasitu cu ss. taine si-a terminatu viati'a sa plina de activitate dupa grele suferintie in 8 Ianuariu 1881 (27 Dec. 1880) la 3 óre d. a. in etate de 56 ani si alu 30-lea anu alu fericitei sale casatorii.

Cu áanima franta de dorere Ve incunoscintiadia despre acésta perdere ireparabila inconsolabil'a lui consórta Ann'a nasc. Mavrodinu Hagi Sivu, in numele ei, alu fiicei sale Ottilia, alu fiului seu vitregu Nicolae Sustai, presiedinte reg. de tribunálu in pensiu etc., alu jalnicilbru frate si sorori, nepoti si nepóte, cumnati, nora si alu celorlalte rude numeroé.

Remasitiile pamentesci ale repausatului se voru ridica in 10 Ianuariu 1881 (29 Dec. 1880) la 3 óre dupa amédi din locuintia sa strada scheiloru Nr. 109, si voru depune spre eternulu repausu in cimiteriulu bisericeii s. Nicolae in suburbiulu schei. Brasiovu, in 8 Ianuariu 1881 (27 Dec. 1880.)

Fia'i tierina usióra si memoria binecuventata !

— (Societatea romana de lectura) din locu va arangia Mercuri in presér'a anului nou, in localitatea propria, o petrecere sociala de dansu, inpreunatu cu o loteria de obiecte.

On. membri sunt invitati cu tóta onórea a participá dinpreuna cu p. st. familii.

P. t. Damele sunt rogate a-se presentá in toaleta de promenada.

Intrarea pentru Domni este 1 fl. de persóna. Comitétulu arangiatoriu.

— (Convocare.) In urm'a conclusului clubului electoralu filialu romanu din comitatulu Albei inferióre, adusu in adunarea sa din 28 Decembre st. n. 1880 tinuta in Blasiu, subscrisulu prin acésta invita pe dd. alegatori din numitul comitatu la adunarea ce se va tine in Blasiu in 20 Jan. st. n. 1881.

Blasiu, 4 Ianuariu 1881.

Joanu Antonelli,
presied. clubului electoralu filialu
din comitatulu Albei inferióre.

— (Duelu barbaru intre membrii aceleiasi familii.) Familia contelui Alfred Szirmay si a baronului Josifu Luzsenszky in-

cuscite, portá de multu un procesu de inpartiea si hereditate, la care era interessatu si unu altu consangénu anume Gundelfinger. Dupace s'au insultatu in totu modulu unii pe altii, in fine au decisu a se bate in revolvere fara nici-unu pardonu, inpuscandu mereu pana va picá unulu mortu, séu si ambii. Mai ántaiu s'au batutu Szirmay cu Luzsenszky la Eperjes de câte 3 ori, dara numai s'au ranitu; dupa aceea totu Luzsenszky cu Gundelfinger, pana ce au picatu ambii morti. Totu cultura, totu civilisatiune !?

— (Atentatu de asassini in B.-Pest'a.) Doi nemti venetici, anume Joanu Bull si Ludovicu Otto au atacatu dio'a mare pe la 3 óre d. a. in locuinti'a unuia din ei pe Josifu Geszner postariu, ce inparte plicuri cu bani si dupa rani grele ce a luat, la sbieratulu seu scapá cu viétia cá prin urechile acului. In anii din urma mai spendiurara doi asassini de acestia in Vien'a; dara comunismulu, adeca talhari'a, prinde radecini.

— (Micu comentariu la corespondenti'a dela Fagarasiu din Obs. Nr. 103.) Tribunalulu reg. din Sibiu a condamnatu la perderea oficiului si inchisóre de 8 luni pe doi functionari germani dela comitatu pentru defraudari (P. Naplo.) In Sz.-Udvarhely functionariulu Simén furandu din cass'a pupilara 1270 fl. o luá la sanetós'a; presiedintele Ferenczi fu destituitu si datu in judecata pentru complicitate. Unu pretoru (subprefectu) e datu in cercetare pentru defraudari. Toti trei sunt magiari curati. Totu acolo cátiva matadori din partid'a ministeriale sunt scutiti de contributiuni pe câte 6 pana in 8 ani ! (Ellenzék Nr. 4.) Se cutedie, pe unde sunt functionari de nationalitate romanésca, a comite misiellii de acestea.

— (Invetiamentulu religiosu in scólele primarie franceze.) D. Jules Ferry ministrulu invetiamentulu publicu in Franci'a, a presentatu camerei urmatórea propunere pentru legea asupra invetiamentulu primariu:

„Invetiamentulu religiosu nu mai face parte de materiile obligatóre ale invetiamentulu primaru.

„Invetiamentulu religiosu se va dá scolariloru din scólele primarie de cátra ministrii diferiteloru culte.

„Dorinti'a parintiloru va fi totudeauna consultata si ascultata, in cátu privesce participarea copiiloru loru la invetiamentulu religiosu.

„Acestu invetiamentu se va dá, fia in edificie consacrate cultulu séu in dependintiele loru, fia, daca o voru cere ministrii cultulu, in localele scolare, in órele si conditiunile hotarite de regulamentele scolare.“

Comissiunea parlamentaria a respinsu acésta redactiunea si a adoptatu urmatórea:

„Invetiamentulu religiosu nu se va mai dá in scólele publice.“

Prin acésta scólele din Franci'a se despóia de totu de instructiunea in religiune, sucrescenti'a ei are se invetie numai lucruri profane, era invetiamentulu religiosu i se subtrage, cá stricatiósu, séu celu púcinu nefolositoriu.

Trista infaçisare intr'atata cultura, cu care se lauda Franci'a !

Insemnamu inse, cá in program'a ce s'a datu mai de a própe pentru scólele de fetitie in Franci'a, ministriloru religiunei respective li se concede a propune invetiaturele bisericeii sale in laintrulu scólei, in órele ce li se voru desemná.

(Dupa Fóia scol.)

— (Desfrenarea pressei unguresci) este combatuta preste asteptare, chiaru de cátra „Kelet“, din Clusiu in Nr. din 6 Jan. n. Curiósa aparitiune.

— (Cocosiu-rosiu, fóia umoristica, populara, cu ilustratiuni, in Brasiovu.) Cu prim'a Ianuariu 1881 se incepe abonamentulu. Pretiulu este pe anu 5 fl. pe jumetate anu 2 fl. 50. Numerii unulu si doi se trimitu spre proba (la cine va cere) si se continuadia cu trimiterea pentru cei ce voru trimite totudeodata si pretiulu abonamentulu. Pe creditu si gratuitu nu se trimite nimenui.

Valete. redactorulu Cocosiu-rosiu
Josifu Puscariu

In Brasiovu este insarcinata cu debitulu Cocosiu-rosiu, librari'a d-lui Nicolae I. Ciurcu, care primesce si abonamente.

— (Anuntiu literariu) Subsemnati tipografi-editori, decisi a cultivá dupa potintia literatur'a romana, primescu spre editare ori-ce felu de scriere de meritu,

si are onórea a recomandá onor. publicu romanu urmátóriele scrieri, pe care in scurtulu timpu de 1/2 anu, de candu a inceputu se lucredie, a fostu in stare a si le procurá: Publicate: 1. Noulu calindariu de casa pro 1881 pretiulu 1 ex. 30 cr. 2. Rum. Kunstdichtungen, übersetzt von Theocharu Alexi pretiulu 1 ex. 1 fl. Sub pressa: 3. „Mórtea lui Mihaiu Vitézulu,“ tragedia nationala in 5 acte de Stanu Párjolu. 4. „Arion“ séu culegere de canturi nationale, spre intrebuintiarea tinerimei de ambe-sexe. Culese si arangiate de Joa nu Dariu, invetiatoriu la scól'a primaria romana din Satu-lungu, In preparatiune: 5. Gramatic'a romana. 6. Gramatic'a latina. 7. Gramatic'a elina.

Löw, Gerula & Comp.

Pretiurile cerealeloru
si altoru obiecte de traiu au fostu la

7 Ianuariu st. n. in Sibiu:

Grán, dupa eualitati	1 hectolitru fl.	6.80—7.80
Grán, amestecat	1 „ „	5.30—6.30
Secara	1 „ „	5.30—5.70
Papusióiu	1 „ „	2.90—3.30
Ordiu	1 „ „	4.10—4.50
Ovesu	1 „ „	1.80—2.20
Cartofi	1 „ „	1.60—2.—
Mazare	1 hectolitru fl.	9.—10.—
Linte	1 „ „	11.—12.—
Fasole	1 „ „	5.—6.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	30.—34.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	36.—40
Carne de vita	1 „ „	44—46
Oua 10 de	1 „ „	—20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a
in 10 Ianuariu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru	109.30	109.25
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	82.40	82.75
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	100.—	99.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	86.40	86.—
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	125.25	125.25
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	97.25	97.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.—	96.50
Obligatiuni urbariale temesiane	95.50	95.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	95.75	95.—
Obligatiuni urbariale transilvane	96.25	96.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vinu	94.50	94.50
Datorie de statu austriaca in chartie	72.75	72.50
Datoria de statu in argintu	73.90	73.75
Rent'a de auru austriaca	87.85	87.75
Sorti de statu dela 1860	130.25	130.50
Actiuni de banca austro-ung.	823.—	824.—
Actiuni de banca de creditu ung.	260.50	261.—
Actiuni de creditu aust.	282.30	282.20
Sorti unguresci cu premii	107.75	108.25
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.56	5.56
Napoleonodorulu	9.37	9.37
100 marce nemtiesci	58.10	58.10

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

8 Ianuariu 1881.

Obligatiuni rurali din 1864 convertite cu 6%	1. 87.1/4 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	109.— „
Obligatiuni dominiali cu 8%	106.— „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	101.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	94.1/4 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	102.1/2 „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	55.— „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	93.40 „
Prioritati cu 8%	— „
Actiunile baneci Romani'a din 1869	640.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	220.— „
Romani'a, compania de asecur., din 1875 cu 8% act. (200 l.) platitu 100	72.— „
Rent'a romana din 1875	77.— „

Anuntiu de esarendare.

Bunulu dela Cutu — care este proprietatea Seminariului gr.-cath. din Blasiu — in departare de 1 1/2 mil. de Mercurea, 2 mile de Sas-Sebesiu, constatoriu — dupa fóia catastrale — din 288 jugere 404 orgii □ locu aratoriu, din 210 jugere 190 □ fenatiu, rituri si gradini din 9 jugere 140 □ viie, mai departe: din dreptulu regale de crismaritu in Cutu si la Silvasiu, precum crisma din Sebesiu, inpreuna cu Curtea si cladirile de locuitu si economice, se dá in arenda pre calea licitatiunei publice, pre periodulu de 6 ani, incependu dela 24 Aprile 1881 pana in 24 Aprile 1887.

Licitatiunea se va tine in 31 Jan. 1881 la 9 óre a. m. in cancelari'a subscrisului.

Datoritorii de a licitá voru avea a vadiu de 400 fl. val. austr. adeca 10% dupa esclamare de 4000 fl.

Oferte scrise sigilate numai asia se voru luá in considerare, daca acelea pre langa aceea, cá voru fi provideinte cu vadiulu de 400 fl., voru fi sau subscrise cu mana propria, sau subscrierea efectuita prin una a 3-a persóna, se va justificá prin 2 martori, cari scia scrie; si afara de aceea voru fi provideinte cu espress'a de clarare: cá conditiunile de licitatiune sunt cunoscute oferentului si astfelu instruite se voru substerne P. V. Consistoriu gr.-cath. din Blasiu celu multu pana in 25 Ianuariu a. c. st. n.

Conditiiunile de licitatiune se potu vedea si inainte de terminu, in cancelari'a subscrisului.

Blasiu, in 1 Ianuariu 1881.

Ludovicu Csato,
advocatu archidiecesanu.

Editoru si redactoru responsabilu : G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.

*) Pana in dio'a de astadi mai tinu multe femei betrane câte doue renduri de óle si raşfarie, unele de dulce, altele de postu. Reminiscentie din vechime.